

“28/07/2020 tarihli ve 7251 sayılı Kanun ile değişik 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na eklenen 305’nci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 305/A maddesiyle “(1) Taraflardan her biri, nihai kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde, yargılamada ileri sürülmesine veya kendiliğinden hükme geçirilmesi gerekli olmasına rağmen hakkında tamamen veya kısmen karar verilmeyen hususlarda, ek karar verilmesini isteyebilir.” hükmünü havi norm düzenlemesi, Anayasa’nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile yine Anayasa’nın 141. maddesindeki bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır hükmüne açıkça aykırılık oluşturduğu kanaatine varılarak, anılan amir hükmünü iptal istemidir.

28/07/2020 tarihli ve 7251 sayılı Kanun ile değişik 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na eklenen 305’nci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 305/A maddesiyle “(1) Taraflardan her biri, nihai kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde, yargılamada ileri sürülmesine veya kendiliğinden hükme geçirilmesi gerekli olmasına rağmen hakkında tamamen veya kısmen karar verilmeyen hususlarda, ek karar verilmesini isteyebilir. Buna karşı kanun yoluna başvurabilir” hükmünü havidir.

Davacının talebine konu geçici hukuki himayeye matuf ara kararı, ilgili kanun değişikliğinden önce hükme bağlanmış olup, kanunlar geçmişe etkili olarak uygulanmayacak ise de, 6100 sayılı HMK’ya eklenen 305/A maddesi usule ilişkin olup, derhal yürürlüğe gireceğinden, somut hadiseye uygulanabilirliğinde hukuki bir engel bulunmamaktadır.”

Söz konusu düzenleme kamu düzeninden sayılan usul ekonomisi ilkesi mülhazası ile savunulabilir ise de, Anayasa’nın 2. maddesinde vücut bulan hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır. Nitekim hukuk devleti üst kavram olarak bünyesinde birçok hususu da barındıran bir niteliği haizdir. Bu bağlamda, hukuk devleti ilkesi hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini de tazammun eder. Bireyin devlete güven duyması ancak hukuki güvenliğin sağlandığı bir hukuk devleti düzeninde mümkün olacaktır. Hukuk devletinde devlet faaliyetleri önceden hukuk kuralları ile tanzim edilmiştir. Hukuk devletinde hukuk kuralları yeknesak ve hukuki güven ve barış ile istikrar sağlanarak tesis edilecektir. Yasal düzenlemelerde hukuka ve devlete olan güveni zedeleyici hususlardan kaçınılmalıdır. Dolayısıyla hukuk devletinin unsurlarından olan hukuki güvenlik ilkesi gereği devlet faaliyetlerinin önceden tahmin edilebilir, öngörülebilir olması gerekmekte olup, takdir yetkisini zorlayan ve keyfiliğe yol açan kurallara yer verilmemeli, belirlilik ilkesi gereği ise maddi hukuk ve usul kurallarının önceden öngörülebilir bir açıklıkta ve kişilerin haklı beklentilerini bariz şekilde bertaraf etmeyecek düzenlemeler yapılmasını gerektirir. Yine Anayasa’nın 141. maddesi gereğince bütün mahkemelerin her türlü kararı gerekçeli olarak yazılır. Söz konusu Anayasal teminat kişilerin hukuki yazgısını belirleyip, savunma ve hukuki dinlenilme hakkının çerçevesini belirler.

Hukuk yargılamasında her dava açıldığı tarihteki hukuki ve fiili duruma mahsus ve münhasırdır. Bir usul münasebeti başlatmakta muhtar olan taraflar, davanın kabul görüp görmediği her ne kadar başlangıçta meşuk ise de, mahkemece yargılamaya taşman vakıa ve talebin hukuki himayeye mazhar görülmesi ve kesinleşmesi ile birlikte hukuk literatüründe hukuki varlık kazanacaktır. Hukuki varlığın şümülüne talebin dayanağı olan maddi vakıalar da dahil olacaktır. Zira kesin hüküm gerekçeye değin sirayet edip, hükümlerle birlikte bir bütün oluşturacaktır. Ne var ki hakkında hüküm kurulmayan vakıa ve talepler hukuki varlık kazanamayacaktır. Dolayısıyla mahkemece taraflarca ileri sürülmesine rağmen unutulmuş veya hakkında sehven hüküm kurulmayan vakıa ve talepler kesin hükümden varestede olduğu gibi tavzih ya da başka bir müessese ile söz konusu vakıanın canlandırılması söz konusu olmayacaktır. Bir diğer ifadeyle ilk derece mahkemesi işten el çektikten sonra, mahkeme,

tarafının yokluğunda, yargılama yaparak vermiş olduğu hükmü değiştiremeyecektir. Lakin 22/07/2020 tarih ve 7251 sayılı kanunla değişik HMK 305/A'ya eklenen fıkra ile "tarafından her biri nihai kararın tebliğinden itibaren 1 ay içinde yargılamada ileri sürülmesine veya kendiliğinden hükme geçirilmesi gerekli olmasına rağmen hakkında tamamen veya kısmen karar verilmeyen hususlarda ek karar verilmesi" hükmü düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme HMK 305 tazvih başlıklı kısma hükmün tamamlanması başlığı altında 305/A maddesi olarak eklenerek bir nevi söz konusu eksikliğin kıyasen tazvih müessesesi ile çözümlenmesini murad etmiştir. Tazvih istisnai bir müessese olup, ilamın bütünlüğü bozulmadan hükmün infazına engel olan durumlarda işlerlik kazanacak olan bir yasal çaredir. Oysa mahkemece zuhulen veya ihmalen unutulmuş talep hakkında mahkemece ek karar verilmesi en başta ilamın bütünlüğü ilkesine aykırılık oluşturacağı gibi harç ve yargılama giderleri, kesin hükmün sınırları ve takip hukukunda birçok karışıklığa gebe bir düzenlemedir. İptale konu olan HMK 305/A maddesi tazvih ve tamamlama talebi usulü şekli ile ek karar verilebilmesini yasal zemine kavuşturmuştur. Dolayısıyla ek karar, asıl kararın bir parçası niteliğindedir. Bundan dolayı ek karar asıl kararın bütünlüğü bir cüz'ü olduğundan, tüm vakıa ve delillerin ve tahkikatın aynı yargılama içerisinde yapılmasına karşın ihmalen ya da zuhulen unutulmuş bir talebin ek karar altında ve bağımsız bir kanun yolu da bahşedilerek yasalaştırılması uygulamada birçok sorunu beraberinde getirebilecek bir düzenlemedir. İlamın bütünlüğü bağlamında aynı yargılama içinde hukuki altlamaya maruz kalan vakıa ve deliller parçalara ayrılarak ilamın bütünlüğü zedelenecektir. Bu durum birçok çelişki ve tereddütlere sebebiyet verecektir. Özellikle HMK 367. maddesindeki kişiler hukuku, aile hukuku, taşınmaz mal ile ilgili aynı hakka ilişkin kararlar kesinleşmeden icra edilemeyeceğine dair düzenleme, takip hukukunda ve infazda hukuki istikrar ve barışı bozan uygulamalara vücut verecektir. Nitekim, hem asıl, hem de ek kararın bağımsız olarak yargı yoluna tabi olması bu tereddüt ve çelişkiyi daha da derinleştirip kişilerin hukuki güvenliğini zedeleyecektir. Kaldı ki, takip hukuku safhasında icra müdür ve memurlarının ilamı tefsir yetkisinin bulunmaması da bu belirsizliği telafisi ağır ve karmaşık bir vaziyete büründürcektir. Bu bağlamda asıl karar ile ek karar arasındaki taleplerin, objektif dava yığılması şeklinde bağımsız ya da fer'i taleplere ilişkin olması da farklı sonuçların doğmasına sebebiyet verecektir. Örneğin, tapu iptali ve tescil ile birlikte açılan men'î müdahale, ka'îl, ecrimisil ve tazminat talepleri ile boşanma davasına bağlı fer'î mahiyetteki maddi-manevi tazminat, yoksulluk nafakası, iştirak nafakası ile faiz, icra inkar tazminatı ve diğer sair hususların ek kararlarla hükme bağlanması asıl davadan bağımsız düşünülüp düşünülmeyeceği ya da akıbetlerinin ve icra edilebilirlik hususları, farklı sorun ve yeni çekişmelere sebebiyet vereceği her türlü izahtan varestedir. Bu bağlamda, bağımsız olarak icraya konulabilecek alacak davası ile asıl davaya bağlı alacak haklarına ilişkin hükümlerin bağımsız mı? Yoksa asıl davanın kesinleşmesine bağlı olarak icraya verilip verilmeyeceği de uygulamada tereddüt ve çelişkilere sebebiyet verip, yeni uyuşmazlıklar husule getirilerek, hukuki barış ve istikrarı bozacaktır. Nitekim, ilamın bütünlüğü ilkesi, mevcut uygulamada dahi parçalara bölünerek icraya verilmesi yargı içtihatları ile hakkın kötüye kullanılması teşkil etmesi sebebi ile hukuki himayeye mazhar görülmemiştir. Örnek sadedinde, Yargıtay 8. HD.'nin içtihadı olaya ışık tutar mahiyettedir. "İlam bir bütün olmasına rağmen yasal ve geçerli bir neden olmaksızın alacaklının iki ayrı talep başlatmak suretiyle yasalarda belirtilen dürüstlük kuralına uymadığı, borçlunun zarara uğramasına neden olduğu anlaşılmıştır. Yukarıda belirtilen yasal düzenlemeler karşısında alacaklının bu davranışı hukuk düzeni tarafından korunmayacağından mahkeme tarafından borçlunun şikayetinin kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle reddine karar verilmesi doğru olmamıştır." [(8. HD. 05/07/2017 gün, 2015/16674 esas ve 2017/9905 karar) aynı yönde bkz. (8. HD. 13/01/2014 gün, 2013/12873 esas ve 2014/62 karar), (12. HD. 12/03/2019 gün, 2018/5753 esas ve 2019/4157 karar), (12. HD. 17/03/2015 gün, 3963/6110 E-K.), (12. HD. 22/04/2015 gün, 73/10921 E-K.)]

İlamın bütünlüğü ilkesi, tarafların usulüne uygun daveti ve huzurlarında aynı yargılama içerisinde hukuki altlama faaliyetine maruz kalmasına rağmen iki ayrı yani asıl ve ek karar adı altında hukuki varlık kazanması, vakıaların ve gerekçenin de bölünmesi anlamına geleceği için uygulamada tereddüt ve çelişkileri içinde barındırıp, kişilerin hukuki güvenliğini tehlikeye sokacaktır. Dolayısıyla Anayasa'da teminat altında bulunan mahkeme kararlarının gerekçeli yazılması ve hukuk devleti ilkesi bağlamında hukuki güvenlik ve belirlilik ilkesi zafiyete uğrayacaktır. İlamda kişilere bahşedilen hcf13 ve tâhmil edilen borçlarda belirsizlik ve çelişkinin bulunması toplumda mündemiç olan hukuk düzenini de belirsizliğe kalbedip hukuk devleti ilkesinin olmazsa olmaz unsurlarından olan hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini bertaraf edecektir. Keza yukarıda bahsedildiği üzere, gerek objektif dava yığılmasında bağımsız davalarda, gerekse fer'i taleplerde, ek kararın infazı aşamasında söz konusu kararların bağımsız mı? Yoksa birlikte mi? değerlendirileceği, nitekim icra edilebilirliği kesinleşmeye bağlı dava ile bağlı olmayanlar arasındaki yorum ve çelişkinin giderilmesi hükmün infazı sırasında tereddüt ve çelişkilere sebebiyet verip, kişilere ilamda bahşedilen hak ve tahmil edilen borçların belirsizliği hukuki işlem güvenliğini de zedeleyecektir. Hakikatte bir bütün olup, iki ayrı karar ile vücut bulan taleplere ilişkin harç ve yargılama giderleri ve her iki kararın bağımsız olarak kanun yoluna tabi tutulması hükmün içeriğinin ve hüküm fıkrasının taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların sıra numarası altında açık şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesini gerekli kılan HMK 297. maddesi ile tahkikatı gerektiren bir durum kalmadığını ve tahkikatın tümü hakkında açıklama yapması için taraflara söz verip tahkikatın bittiğini tefhim ettikten sonra ek karar adı altında yeni bir karar verilmesi açıkça usul kurallarına aykırılık oluşturup işten el çeken ilk derece mahkemesinin tarafların yokluğunda tahkikatı bitirip tefhim ettiği yargılamaya yeniden avdet edip tarafların yokluğunda hükmü değiştirip, yeni haklar bahşedip borçlar tahmil etmesi kişilerin hukuki barış, güven ve istikrarını akamete uğratıp hukuk devleti ilkesine açıkça aykırılık oluşturacaktır.

Söz konusu düzenlemenin uygulamada sorun teşkil edeceği bir diğer husus ise kesin hüküm ve sınırlarına ilişkindir. Zira asıl karar ile ek karar bir bütün olup, birlikte değerlendirilmesi gereklidir. Kesin hüküm sadece hüküm fıkrasında değil, gerekçeye kadar sirayet etmektedir. Dolayısıyla bir davanın hukuki yazgısı olan gerekçenin ortaya çıkarılmasında hukuki altlamaya uğrayan vakıaların da bir bütün olarak incelenmesi gerekmesine rağmen söz konusu vakıa ve deliller bölünerek gerekçesiz bir karar ortaya çıkacaktır. Bu da Anayasa'daki mahkeme hükümlerinin gerekçeli olmasına ilişkin 141. maddesinin ihlaline yol açacaktır. Zira gerekçe, mahkemenin sabit gördüğü vakıalar ile hüküm fıkrası arasında köprü görevi sağlar. Öyle ki, gerekçede tartışılan hayat olayları da (Dava sebebi) kesin hükme dahil olacaktır. Nitekim, kesin hükmün objektif sınırlarının dava konusunu oluşturan vakıa ve talepten ayrı (bağımsız) tutulması mümkün değildir. Dolayısıyla, kesin hükmün şumulüne vakıaların tahkik edildiği hukuki gerekçe de dahildir. Özellikle hükmün anlaşılması için gerekçe ile aralarında zorunlu anlam bağlantısı olan hallerde, hüküm fıkrasının kabul ya da davanın reddi ihtimalinde kesin hüküm kapsamının tayininde gerekçede tartışılan hususlara göre, kesin hükmün kapsamı belirleneceği gibi, bir kesin hükmün, diğer bir yargılamada kesin hüküm ya da kesin delil teşkil edip etmeyeceği; keza birden fazla talebin yarıştığı objektif dava yığılması ya da terditli davalarda talepler hakkında tesis edilen hükmün dayanağı olan gerekçede hayat olaylarının tartışılıp tartışılmamasına bağlı olarak, tartışılan içerik, konu ve tespitlere göre kesin hükmün sınırları ve kapsamı belirlenecektir. Çünkü dava konusu, davacının belirli bir hayat olayına dayanarak hukukî talepte bulunmasıdır. Dolayısıyla, bu hakkın varlığı, sonuç doğurmaya elverişli maddî vakıaların tahakkukuna bağlıdır. Dava konusu hakkın, doğumuna temel teşkil eden herhangi bir vakıayı belirtmeden, o hakkı ileri sürmek mümkün değildir. Bir diğer ifadeyle, dava konusu hak, mutlaka kendisinin doğumuna temel teşkil oluşturan bir vakıa ile ilişkili olmak zorundadır. İşte bu nedenle, hayat olayına bağlı

Esas Sayısı : 2020/70
Karar sayısı : 2023/106

dava konusunun tartışılıp, hukukî himayeye mazhar görülüp görülmediği hususunun belirlenmesi noktasında, hüküm fıkrası ile zorunlu anlam bağlantısı ilişkisi içindeki gerekçe, bu ihtimallerde kesin hüküm kapsamındadır. Zira hüküm, mahkemeye dava olarak taşınan malzemeye dayalı ve sınırlı olarak tesis edileceğinden, gerekçenin var olmayı temel alması ya da mevcut olanı yok kabul etmesi mümkün değildir . Kaldı ki, hüküm fıkrasının dayanağı olan gerekçenin ayrıntılı, doğru, haklı, makul ve yeterli olması, hükmün inandırıcılığını ve maddî hakikat vasfının derecesini de perçinleyecektir . Yani, gerekçenin yukarıda sıralanan nitelikleri haiz olması halinde, kanunî hakikat vasfı, maddî hakikat vasfını da barındıracaktır.

NETİCE-İ TALEP: Yukarıda arz ve izah edilen sebepler dairesince ve yüksek mahkemenizce re'sen dikkate alınacak amiller muvacehesinde, 28/07/2020 tarihli ve 7251 Sayılı Kanun ile değişik 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen 305'nci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 305/A maddesiyle "(1) Taraflardan her biri, nihai kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde, yargılamada ileri sürülmesine veya kendiliğinden hükme geçirilmesi gerekli olmasına rağmen hakkında tamamen veya kısmen karar verilmeyen hususlarda, ek karar verilmesini isteyebilir." hükmü Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile yine Anayasa'nın 141. maddesindeki bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır hükmüne açıkça aykırılık oluşturduğundan, 6100 sayılı HMK'ya eklenen 305/A maddesinin iptaline karar verilmesini saygıyla talep ve dava ederiz."